

אייר התש"ע

בס"ד

הנזיר והמורכבות האנושית לפרשת נשא (ע"פ שעוריהם שרון רימון ויאיר קאהן)

7. רש"י על פסוק ב'

למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, שהוא מביא לידי ניאוף.

8. האבן עזרא

"נדר נזיר" - ...שירחק מהתאוות, ועשה זה לעבודת השם, כי היין משחית הדעת ועבודת השם.

9. הרש"ר הירש

הרחקת כל היוצא מגפן היין תהיה לו אזהרה מתמדת: עבודה גדולה מוטלת עליו כנזיר לתיקון מחשבותיו ורגשותיו; ולפיכך, חובה עליו לשמור על צלילות הדעת ועל מנוחת הנפש הדרושה לו בעבודה זו.

10. במדבר רבה [וילנא], פרשה י' ד"ה "כל ימי"

"כל ימי נדר נזרו תער..." למה צווה הקב"ה לנזיר שלא יגלה ראשו? לפי שהגילוח מתארו ומיפהו... וגידול שיער הוא לשון צער ואבל, לכך אמר הקב"ה: אחר שזה הנזיר אסר עצמו מן היין כדי להרחיק עצמו מן הזימה, יגדל שיערו שיתנבל ויצטער כדי שלא יהא יצה"ר קופץ עליו...

11. ספורנו לפסוק ה'

...ובזה ישליך אחרי גוו כל מחשבת יופי ותיקון שיער.

12. האלשיך (שם)

...לבילתי רום יצרו...

13. שמואל ב פרק י"ד

(כה) ויכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל להלל מאד מפני רגלו ועד קדקדו לא היה בו מום:
(כו) ובגלחו את ראשו והיה מקץ ימים לימים אשר יגלח פי כבוד עליו וגלחו ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך:

14. הרד"ק

"כאבשלום לא היה איש יפה" - סמוך לסיפור המרד שמרד באביו ספר מה גרם לו זה - כי היה יפה, ובכל ישראל לא היה כמוהו ונתגאה ביופיו ובשיערו, וחשב כי אין ראוי למלוכה מבני דוד כמוהו ומרד.

15. רש"י על פס' ה'

"קדוש יהיה" - השער שלו."

16. האברבנאל

והנה נקרא השיער נזר לפי שכמו שהמלך ניכר שהוא מלך בעטרה אשר על ראשו, כן הנזיר יוכר ויודע שהוא נזיר מפאת השיער הרב אשר על ראשו דמות הנזר.

1. במדבר פרק ו'

(א) ונדבר יהוה אל משה לאמר: (ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אשה כי יפלא לנדר נזיר להזיר ליהוה: (ג) מיין ושכר יזיר חמץ יין וחמץ שכר לא ישתה וכל משרת ענבים לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל: (ד) כל ימי נזרו מפל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל: (ה) כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הקמח אשר יזיר ליהוה קדש יהיה גדל פרע שער ראשו: (ו) כל ימי הזירו ליהוה על גפן מת לא יבא: (ז) לאביו ולאמו ולאחותו לא יטמא להם במתם כי נזר אלהיו על ראשו: (ח) כל ימי נזרו קדש הוא ליהוה: (ט) וכי ימות מת עליו בפתע פתאום וטמא ראש נזרו ויגלח ראשו ביום סהרתו ביום השביעי יגלחנו: (י) וביום השמיני יבא שתי תרים או שני בני יונה אל הכהן אל פתח אהל מועד: (יא) ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא: (יב) והזיר ליהוה את ימי נזרו והביא קבש בן שנתו לאשם והימים הראשנים יפלו פי טמא נזרו: (יג) וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו אל פתח אהל מועד: (יד) והקריב את קרבנו ליהוה קבש בן שנתו תמים אחד לעלה וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת ואיל אחד תמים לשלמים: (טו) וסל מצות סלת חלת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן ומנחתם ונספיהם: (טז) והקריב הכהן לפני יהוה ועשה את חטאתו ואת עלתו: (יז) ואת האיל יעשה זבח שלמים ליהוה על סל המצות ועשה הכהן את מנחתו ואת נסכו: (יח) ויגלח הנזיר פתח אהל מועד את ראש נזרו וילקח את שער ראש נזרו ונתן על האש אשר פחת זבח השלמים: (יט) וילקח הכהן את הזרע בשלה מן האיל וחלת מצה אחת מן הסל ורקיק מצה אחד ונתן על פני הנזיר אחר התגלחו את נזרו: (כ) והניף אותם הכהן תנופה לפני יהוה קדש הוא לכהן על חזה התנופה ועל שוק התרומה ואחר ישתה הנזיר יין: (כא) זאת תורת הנזיר אשר יזיר קרבנו ליהוה על נזרו מלבד אשר תשיג ידו כפי נדרו אשר יזיר פן יעשה על תורת נזרו:

2. ויקרא, פרק כ"ב פסוק ב'

דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל...

3. זכריה, פרק ז' פסוק ג'

...האבבה בחדש החמשי הנזר כאשר עשיתי זה כמה שנים:

4. ויקרא, פרק ח, פסוק ט'

...את ציץ הזהב נזר הקדש...

5. שמואל ב' פרק א', פסוק י'

...ונאקח הנזר אשר על ראשו...

6. האבן עזרא

טעם חומץ יין והמשרה והענבים לשום גדר שירחק מן היין כלל.

17. רש"ר הירש

גידול שיער ללא מעצור מבטא התבודדות והתכנסות בתוך עצמו... הוא מבקש להתבודד ולשקוע בתוך עצמו... הוא רוצה לעבוד עבודה רוחנית ומוסרית של חינוך עצמי...

18. המשך האברבנאל

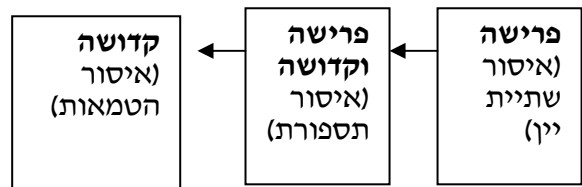
...להראות שכל הדעת אשר נתן לו אלוקים על ראשו יהיה תמים בו לא יבטל ממנו...

19. רבנו בחיי

הוזהר בתגלחת לפי ששיערוניו של אדם הם כחו, (וכן בשמשון: "אם גלחתי וסר ממני כחי" לשופטים, פרק ט"ז, פסוק י"ז)) ואין להם סוף והם גדלים כל ימי חיי האדם... וכל זה ירמוז לענפי השם ולנטיעותיו וכחותיו שהם הוויות דקות ופנימיות, והן עשויות כעין חוטי שלהביות המתפשטות לכל צד ואין להן סוף... ועל כן נצטווה לגדלם והוזהר שלא יכרות אותם כי נזר אלוקיו על ראשו ואם יכרות שיער ראשו שהוא דוגמת הנטיעות יהיה כמקצץ ומפריד השם מענפיו....

20. רש"י

כל ימי נזרו קדוש הוא' - זו קדושת הגוף מליטמא למתים.

21. התהליך שעובר הנזיר**22. במדבר רבה, [וילנא], פרשה י, סימן י"א**

...אמר הקב"ה הרי הוא חשוב לפני ככהן גדול: מה כהן אסור ליטמא לכל המתים אף נזיר אסור ליטמא לכל המתים; מה בכהן גדול כתיב "כי נזר שמן משחת אלוקיו עליו" (ויקרא כ"א, פסוק י"ג) אף בנזיר הוא אומר "כי נזר אלוקיו על ראשו" (במדבר, פרק ו', פסוק ז'); מה בכהן כתיב "ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים" (דברי הימים א' פרק כ"ג, פסוק י"ג) אף נזיר נקרא קדוש שנאמר "כל ימי נזרו קדוש הוא לה" (במדבר שם, פסוק ד')...

23. תענית יא

אמר שמואל: כל היושב בתענית נקרא חוטא. סבר כי האי תנא, דתניא: רבי אלעזר הקפר ברבי אומר: מה תלמוד לומר "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש" (במדבר שם, פסוק י"א), וכי באיזה נפש חטא זה? אלא שציער עצמו מן היין, והלא דברים קל וחומר: ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא, המצער עצמו מכל דבר ודבר - על אחת כמה וכמה.

24. תולדות יצחק לפסוק י"א

נוכל להשיב שמצד אחד הוא קדוש ומצד אחר חוטא. מצד נפשו הוא קדוש שהנפש שלימותה בשתבדל מתאוות העולם, והגוף שלימותו בשלא יבדל מתאוות העולם בקצה אחרון, אלא שיהיה באמצעו, באכילה ובשתיה ויאכל בשר וישתה יין כראוי לבריאות גופו, אם כן מצד הנפש המשכלת הנזיר נקרא קדוש, ומצד הגוף נקרא חוטא.

25. "מדרשי התורה" לר' אנשלמה אשתרוק.

"מאשר חטא על הנפש" - בעבור שתקף עליו יצרו עד שהוצרך להזיר עצמו מן היין.

26. משך חכמה לפסוק י"ד

ענין החטאת בנזיר הוא לפי שביטל ממנו כמה מצוות כמו טומאה לקרובים שהיא מצוות עשה וכן ביטל קידוש והבדלה על היין. ואם פעלו אצלו בפרישות - אז הוא טוב ומשובח, אבל מכל מקום צריך כפרה.

27. רמב"ן, במדבר שם

ועל דרך הפשט כי האיש הזה חוטא נפשו במלאת הנזירות, כי הוא עתה נזור מקדושתו ועבודת השם, וראוי היה לו שיזיר לעולם ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלוקיו... והנה הוא צריך כפרה בשובו להטמא בתאוות העולם.

28. אברבנאל

לפי שהיה עוזב חיי הקדושה והפרישות ובוחר לשוב לתאוות הגשמיות.

29. רבנו בחיי

והזכרתי בנזירות כבר כי הוא למעלה מהמידות ודבק בעצם הרחמים העליונים והוא רוצה עתה לצאת מקדושתו, נראה כמתרחק ורוצה לסלק עצמו חס ושלוס מאותה מעלה שכבר דבק בה. ולכן הצריכתו תורה קרבן ולא לכפרה... אך הכוונה בקרבנו לקרב הכחות וליחד ולהמשיך להם שפע מן המקור ויסתפקו המידות ואחר כך יחזור להנאותיו כתחילה, ועל כן היה הקרבן שנצטווה בו עולה ושלמים וחטאת...

30. השפתי כהן

שאע"פ שנשלמו ימי נזירותו עודנו בקדושתו... וכיוון שעלה לא ירד, ולא יפחד, שלא יפתחו היצר אע"פ שישתה יין...

31. הרב יאיר קאהן**הכופר בפקדון**

פרשה זו מבטאת את המעורבות הנתבעת מן הכהן בסכסוכים אזרחיים. אל לכהן, השרוי במחנה שכינה, להגביל את עיסוקו לתחומי המשכן בלבד. אף שהמשכן נמצא באחריותו, תפקיד הכהן מתרחב גם אל מעבר לגבולותיו. כמייצג מצב אידאלי של קדושה וטהרה חייב הכהן להיות מעורב בעיסוקיו הרגילים של האדם מן השורה ולהשפיע עליהם. ביהדות אין חלוקה בין נושאים אזרחיים ובין דברים שבקדושה. לפיכך צריך הכהן, נוסף על מעורבותו בענייני הקודש, לתת דעתו גם על עניינים אנושיים יומיומיים.

סוטה

גם בפרשת סוטה יש ביטוי דומה למעורבות הכהן בענייני מחנה ישראל. אך בעוד שגזל הגר בא מתחום הסכסוכים הממוניים, עוסקת פרשת סוטה בבעיות בתחום המשפחתי. מלבד מעורבות הכהן ברמה האישית, יש בפרשת סוטה דבר נוסף החשוב לענייננו: הסכסוך מוכרע במשכן גופו (ה', טו), ושם ה' נמחה אל המים - כל זאת על מנת להשיג שלום בית.

נזיר

כעת נוכל להבין את תפקידו של הנזיר. בעוד ששתי הפרשיות הקודמות דנו במחנה ישראל כמכלול, עוסקת פרשת הנזיר ביחסו של היחיד לסתירה הזו. הנזיר איננו מרוצה מתפקידו כחבר במחנה ישראל, הפגיע לתאוות וללחצים הסובבים אדם מן השורה; הוא מעדיף את דרך חיו של הכהן, המצוי במחנה שכינה, מנותק מן הסכסוכים והמתחים שבמחנה ישראל. גם פרשת הנזיר היא אפוא פרשה הלכתית העוסקת ביחס שבין המחנות; התורה מקדשת את מוסד הנזירות, אך רק על בסיס אישי ורק לזמן קצוב.